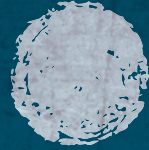

ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ

ΔΕΚΠΟΤΑ

Εκδηλώσεις μνήμης

ΓΙΑ ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ ΘΗΡΙΩΔΙΑΣ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1941

- ΔΡΑΜΑ -

μαρτυρική πόλη

ΔΡΑΜΑ • ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2018

Βάσω Κατράκη

Δημοτική Κοινότητα Χωριστής • Τοπική Κοινότητα Νικοτσάρα • Τοπική Κοινότητα
Καλού Αγρού • Τοπική Κοινότητα Μυλοποτάμου • Τοπική Κοινότητα Κουδουνίων
• Τοπική Κοινότητα Μοναστηρακίου

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Καλούμε τους συμπολίτες μας να παραστούν στις επετειακές εκδηλώσεις για τα εβδομήντα επτά χρόνια από τη βουλγαρική θηριωδία της περιόδου Σεπτεμβρίου - Οκτωβρίου 1941 στον Δήμο Δράμας και τις Δημοτικές και Τοπικές του Κοινότητες τιμώντας τη μνήμη των σφαγιασθέντων συμπατριωτών μας και την ιστορία του τόπου μας.

Ο Δήμαρχος Δράμας
Χριστόδουλος Μασσάκος

Οι Πρόεδροι

Δ.Κ. Δράμας
Ανέστης Δερματίδης

Δ.Κ. Χωριστής
Κωνσταντίνος Ζαρόγλου

Τ.Κ. Νικοτσάρα
Χρήστος Τζάφος

Τ.Κ. Καλού Αγρού
Σοφία Σταματιάδου

Τ.Κ. Μυλοποτάμου
Παναγιώτης Τριανταφυλλίδης

Τ.Κ. Μοναστηρακίου
Ιωάννης Κιάκος

Τ.Κ. Κουδουνίων
Χαράλαμπος Ηλιάδης

ΧΩΡΙΣΤΗ

Κυριακή, 23 Σεπτεμβρίου 2018

10:00 Τέλεση μνημοσύνου στον Ιερό Ναό Εισοδίων της Θεοτόκου

11:00 Μετάβαση με πομπή στο Μνημείο Σφαγιασθέντων το 1941

11:15 Επιμνημόσυνη δέηση

Ομιλία από τον Πρόεδρο Τ.Σ. της Δ.Κ. Χωριστής
κ. Κωνσταντίνο Ζαρόγλου για το ιστορικό της ημέρας

Σύντομη ομιλία από τον Πρόεδρο του Συλλόγου
Σφαγιασθέντων κ. Χανουμίδα Απόστολο

Προσκλητήριο σφαγιασθέντων

Κατάθεση στεφάνων

Τήρηση ενός λεπτού σιγής

Εθνικός Ύμνος

Δεξίωση

Λήξη Τελετής

ΚΟΥΔΟΥΝΙΑ

Τετάρτη, 26 Σεπτεμβρίου 2018

10:30 Επιμνημόσυνη δέηση στο Μνημείο των Σφαγιασθέντων

10:45 Ομιλία από τον Πρόεδρο Τ.Σ. της Τ.Κ. Κουδουνίων
κ. Χαράλαμπο Ηλιάδη για το ιστορικό της ημέρας

Προσκλητήριο σφαγιασθέντων

Κατάθεση στεφάνων

Τήρηση ενός λεπτού σιγής

Εθνικός Ύμνος

Δεξίωση

Λήξη Τελετής

ΚΑΛΟΣ ΑΓΡΟΣ

Τετάρτη, 26 Σεπτεμβρίου 2018

11:30 Επιμνημόσυνη δέηση στο Μνημείο των Σφαγιασθέντων

11:45 Ομιλία από τον Πρόεδρο Τ.Σ. της Τ.Κ. Καλού Αγρού
κα Σοφία Σταματιάδου για το ιστορικό της ημέρας

Προσκλητήριο σφαγιασθέντων

Κατάθεση στεφάνων

Τήρηση ενός λεπτού σιγής

Εθνικός Ύμνος

Δεξίωση

Λήξη Τελετής

ΝΙΚΟΤΣΑΡΑΣ

Παρασκευή, 28 Σεπτεμβρίου 2018

- 10:30 Τέλεση μνημοσύνου στον Ιερό Ναό Αγίας Παρασκευής
- 10:45 Επιμνημόσυνη δέηση στο Μνημείο των Σφαγιασθέντων
- 11:00 Ομιλία από τον Πρόεδρο Τ.Σ. της Τ.Κ. Νικοτσάρα
κ. Χρήστο Τζάφο για το ιστορικό της ημέρας

Προσκλητήριο σφαγιασθέντων

Κατάθεση στεφάνων

Τήρηση ενός λεπτού σιγής

Εθνικός Ύμνος

Δεξίωση

Λήξη Τελετής

ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ

Παρασκευή, 28 Σεπτεμβρίου 2018

- 11:00 Τέλεση μνημοσύνου στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου
- 11:30 Επιμνημόσυνη δέηση στο Μνημείο των Σφαγιασθέντων
- 11:45 Ομιλία από τον Ταμία του Πολιτιστικού Συλλόγου της Τ.Κ. Μυλοποτάμου κ. Θεόδωρο Σαρρπαυλίδη

Προσκλητήριο σφαγιασθέντων

Κατάθεση στεφάνων

Τήρηση ενός λεπτού σιγής

Εθνικός Ύμνος

Δεξίωση

Λήξη Τελετής

ΔΡΑΜΑ

Σάββατο, 29 Σεπτεμβρίου 2018

07:30 Αρχιερατική Θεία Λειτουργία χοροστατούντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Δράμας κ.κ. Παύλου, στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου

10:00 Προσέλευση επισήμων

10:15 Τέλεση Μνημοσύνου
Ομιλία από τον Δήμαρχο Δράμας κ. Χριστόδουλο Μαρσάκο για την επέτειο της ημέρας.
Εν πομπή μετάβαση στο Μνημείο Σφαγιασθέντων, έναντι Ξενοδοχείου «Ξενία», με ενδιάμεση στάση και κατάθεση στεφάνου στην προτομή του Δημάρχου Δράμας Θεόφιλου Αθανασιάδη στην ομώνυμη οδό

Επιμνημόσυνη δέηση

Κατάθεση στεφάνων:

Δήμαρχο Δράμας

Πρόεδρο Δ.Κ. Δράμας

Εκπρόσωπο της Κυβέρνησης

Εκπρόσωπο Βουλής των Ελλήνων

Βουλευτές Δράμας

Αντιπεριφερειάρχη Δράμας

Ανώτατο Στρατιωτικό Διοικητή Φρουράς Δράμας

Αστυνομικό Διευθυντή Δράμας

Διοικητή Πυροσβεστικής Υπηρεσίας

Εκπρόσωπο Εφεδροπολεμιστικών Οργανώσεων

Εκπροσώπους Αντιστασιακών Οργανώσεων

Εκπρόσωπο της Λέσχης Καταδρομέων Δράμας

Εκπρόσωπο του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού

Τήρηση ενός λεπτού σιγής - Εθνικός Ύμνος
Λήξη Τελετής

ΔΡΑΜΑ

Σάββατο, 29 Σεπτεμβρίου 2018

17:30 Τερματισμός αγώνα Θυσίας Μνήμης της Λέσχης
Καταδρομέων Ν. Δράμας

Επιμνημόσυνη δέηση στο Μνημείο του Κορυλόβου

Κατάθεση στεφάνων

Τήρηση ενός λεπτού σιγής

Εθνικός Ύμνος

Λήξη Τελετής

ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙ

Σάββατο, 29 Σεπτεμβρίου 2018

17:45 Επιμνημόσυνη δέηση στο Μνημείο των Αδερφών Μαίρης
και Σταματίας Ζαχαροπούλου, Ελένης Μπρέζα, Χρηστάκου
Ζεφαλή και Ιωάννη Μαυρίδη

Κατάθεση στεφάνων

Τήρηση ενός λεπτού σιγής

Εθνικός Ύμνος

Λήξη Τελετής

ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΦΑΓΕΣ ΣΤΗ ΔΡΑΜΑ, ΤΗ Δ.Κ. ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΧΩΡΙΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΙΣ Τ.Κ. ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙΟΥ, ΚΟΥΔΟΥΝΙΩΝ, ΚΑΛΟΥ ΑΓΡΟΥ, ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΟΤΣΑΡΑ

Η αγάπη για την ελευθερία είναι μία από τις κινητήριες δυνάμεις της ιστορίας. Και αυτή η αγάπη για την ελευθερία πληρώνεται συνήθως ακριβά με αίμα και δάκρυ, με θάνατο και πένθος, με φρίκη και όλεθρο. Με τέτοιο ακριβό τίμημα πλήρωσαν η μαρτυρική Δράμα και η περιοχή της την εξέγερση κατά των βουλγαρικών δυνάμεων κατοχής το βράδυ της 28ης Σεπτεμβρίου του 1941.

Οι περισσότεροι από εκείνους που πήραν μέρος στην εξέγερση, την πρώτη αντιστασιακή ενέργεια στη σκλαβωμένη Ελλάδα, ήταν απλοί άνθρωποι από τη Δράμα και τα χωριά της φορτωμένοι με οδυνηρές μνήμες από τις δύο προηγούμενες βουλγαρικές κατοχές του 1912-13 και του 1916-18, άνθρωποι που δεν άντεχαν να βλέπουν τους ίδιους αδίστακτους κατακτητές να σφετερίζονται για τρίτη φορά μέσα σε μισό αιώνα τη γη και τις περιουσίες τους.

Το βράδυ της Κυριακής 28 Σεπτεμβρίου 1941 σε είκοσι δύο συνολικά οικισμούς σημειώθηκαν εξεγέρσεις, κατά τις οποίες σκοτώθηκαν σαρανταεφτά (47) Βούλγαροι και βουλγαρίζοντες. Άνεμος ελευθερίας έπνευσε προς στιγμήν στα χωριά του δραμινού κάμπου, όπου χτύπησαν οι καμπάνες και υψώθηκαν ελληνικές και ερυθρές επαναστατικές σημαίες και το όραμα της ελευθερίας μέθυσε τις καρδιές. Ωστόσο το θαύμα της κατάλυσης της βουλγαρικής κυριαρχίας δεν θα κρατούσε πάνω από μία νύχτα. Από τα ξημερώματα οι εξεγερθέντες άρχισαν να εγκαταλείπουν τις κατοικημένες περιοχές. Πολλοί κάτοικοι πήγαν μαζί τους είτε από ενθουσιασμό είτε από φόβο για επικείμενα αντίποινα. Και πραγματικά «ο Άδης ηκολούθει».

Στη Δράμα από τα ξημερώματα της Δευτέρας 29 Σεπτεμβρίου 1941 άρχισαν μαζικές συλλήψεις. Για τους Βουλγάρους όλοι ήταν ένοχοι. Οι καπνεργάτες που πήγαιναν στα καπνομάγαζα, οι μεροκαματιάρηδες που ξεκινούσαν για τις δουλειές τους, οι καταστηματάρχες που άνοιγαν τα μαγαζιά τους, οι χωρικοί που κατέβαιναν για το παζάρι (γινόταν τότε κάθε Δευτέρα), οι κάτοικοι που ήταν κλεισμένοι στα σπίτια τους. Γέμισαν τα στρατόπεδα και οι αστυνομικοί σταθμοί από ανύποπτους πολίτες, που δεν είχαν καμία απολύτως ανάμειξη στα γεγονότα. Την ίδια μέρα άρχισαν αθρόες ομαδικές εκτελέσεις. Πολύ αίμα χύθηκε στην περιοχή του Ινστιτούτου Καπνού, στους πρόποδες του Κορυλόβου, πίσω από το Γυμνάσιο Αρρένων, πίσω από το Πάρκο των Κομνηνών, στην οδό Μεγάλου Αλεξάνδρου και τα νεκροταφεία της Στενημάχου.

Σύμφωνα με τις πρόσφατες έρευνες ο συνολικός αριθμός των θυμάτων μόνο μέσα στην πόλη της Δράμας ήταν τουλάχιστον πεντακόσιες εξήντα δύο (562) ψυχές.

Για τη θυσία αυτή η Δράμα χαρακτηρίστηκε ως «μαρτυρική πόλη» με το Π.Δ. 398 (Φ.Ε.Κ. 277/Α' /16.12.1998).

Ασφαλώς η αποκρουστικότητα ενός εγκλήματος δεν κρίνεται μόνο από τον απόλυτο αριθμό των θυμάτων αλλά και από την αγριότητα και το μίσος εκείνων που το διέπραξαν. Τα Βουλγαρικά αντίποινα ήταν ψυχρά και μελετημένα και αποσκοπούσαν όχι μόνο στο να καταπνίξουν την εξέγερση αλλά, κυρίως, στο να καταρρακώσουν το ηθικό των Ελλήνων και να αλλοιώσουν την πληθυσμιακή σύνθεση της Ανατολικής Μακεδονίας εξοντώνοντας ή απομακρύνοντας από τα έδαφη της το ελληνικό στοιχείο και ιδίως το προσφυγικό. Η βουλγαρική μανία επεκτάθηκε πολύ πιο πέρα από τον χώρο εκδήλωσης των εξεγέρσεων. Συνολικά εκατόν δύο χωριά και πόλεις της Ανατολικής Μακεδονίας δοκιμάστηκαν με τον έναν ή τον άλλο τρόπο. Σημειώθηκαν αεροπορικοί βομβαρδισμοί σε κατοικημένους τόπους με θύματα γυναίκοι και αμάχους. Πραγματοποιήθηκαν ομαδικές και μεμονωμένες εκτελέσεις αθώων ανθρώπων. Πυρπολήθηκαν ολόκληροι οικισμοί. Λεηλατήθηκαν περιουσίες. Βασανίστηκαν εκατοντάδες άντρες και βιάστηκαν πολλές ανυπεράσπιστες γυναίκες.

Σε όλη την έκταση του σημερινού Δήμου Δράμας ο αριθμός των θυμάτων ήταν ο εξής:

- Στη Δ.Κ. Χωριστής, η οποία με το Π.Δ.140 (ΦΕΚ 197/Α'/05.08.2005) χαρακτηρίστηκε ως μαρτυρικό χωριό, εκατόν σαρανταεπτά (147) άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους στη ματωμένη «Γκιόλα» και αλλού. Οι νεκροί αυτοί ήρθαν να προστεθούν στις εξακόσιες εικοσιτρείς (623) απώλειες που είχε η Χωριστή κατά τη δεύτερη βουλγαρική κατοχή (1916-1918).
- Στην Τ.Κ. Κουδουνίων οι νεκροί ήταν εικοσιπέντε (25). Οι περισσότεροι από αυτούς κάρφθηκαν μέσα σε αχυρώνα, στον οποίο οι Βούλγαροι τους έκλεισαν προτού τον πυρπολήσουν.
- Στην Τ.Κ. Καλού Αγρού το τμήμα ήταν εικοσιέξι (26) νεκροί και πολλά σπίτια που καταστράφηκαν.
- Στην Τ.Κ. Μυλοποτάμου οι νεκροί ήταν εννέα (9).
- Από την Τ.Κ. Νικοτσάρα, τέλος, τέσσερις άνθρωποι καταδικάστηκαν σε θάνατο από βουλγαρικό στρατοδικείο και εκτελέστηκαν στη Δράμα ως πρωτεργάτες της εξέγερσης, ένας (1) κάρφκε στον αχυρώνα των Κουδουνίων και ένας (1) πνίγηκε στον Στρυμόνα.

Ας είναι αιωνία η μνήμη όλων αυτών που θυσιάστηκαν για να ζούμε εμείς σήμερα ελεύθεροι στον τόπο μας. Η θυσία τους, εκτός από όλα τα υπόλοιπα, μας διδάσκει ότι το μέλλον της ανθρωπότητας και την ευτυχία των παιδιών μας την εξασφαλίζουν αποτελεσματικά μόνο η διαρκής ειρήνη, η ειλικρινής φιλία και η αγαστή συνεργασία μεταξύ των λαών.

Δ.Α.Π. - Χ.Π.Φ.

Τα σχετικά με τις επιμνημόσυνες δεήσεις παρακαλούμε να τα ρυθμίσει η Ιερά Μητρόπολις Δράμας, τα σχετικά με την παράταξη των τιμητικών αγγμάτων ο Ανώτατος Στρατιωτικός Διοικητής Φρουράς Δράμας, τα σχετικά με τη διάθεση των Φιλαρμονικών και την τοποθέτηση μικροφωνικών εγκαταστάσεων ο Δήμος Δράμας και τα σχετικά με την τάξη γενικά η Αστυνομική Διεύθυνση Δράμας. Παρακαλούνται οι Διευθυντές της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και οι Πολιτιστικοί Σύλλογοι να στείλουν αντιπροσωπείες τους καθώς επίσης ο Μουσικοδραματικός Σύλλογος Χωριστής «Η Αναγεννηθείσα Μακεδονία» να διαθέσει τη φιλαρμονική του.

Τελετάρχης ορίζεται ο υπάλληλος του Δήμου
Μιχαήλ Ελευθεριάδης

Δηλώσεις συμμετοχής για κατάθεση στεφάνων
στο τηλ. 25213 50603 μέχρι τις 22 Σεπτεμβρίου 2018.

